

ISAAC
ASIMOV

FUNDAȚIA

VI

Zorii Fundației

Traducere din limba engleză
de Ana-Veronica Mircea

PALADIN

Partea întâi

ETO DEMERZEL

DEMERZEL, ETO – ...Nimeni nu pune la îndoială faptul că, pe parcursul unei lungi perioade din domnia Împăratului Cleon I, puterea i-a aparținut în realitate lui Eto Demerzel, însă părerile istoricilor sunt împărțite în ceea ce privește adevărata natură a guvernării sale. Conform interpretării clasice, Demerzel face parte din lungul șir de tirani puternici și necruțători din ultimul secol de existență a Imperiului Galactic nedivizat, însă s-au făcut auzite și o serie de opinii revizioniste, care susțin cu insistență că, dacă a fost un despot, atunci a fost unul binevoitor. O importanță deosebită este acordată relației lui cu Hari Seldon, deși aceasta rămâne pentru totdeauna incertă, mai ales pe durata neobișnuitului episod în care a fost implicat Laskin Joranum, a cărui ascensiune meteorică...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ¹

¹ Toate citatele din *Enciclopedia Galactică* reproduse aici au fost preluate, cu acordul editorilor, din ediția a 116-a publicată în anul 1020 E.F. de trustul editorial Enciclopedia Galactică, Terminus (n. a.).

Capitolul 1

— Hari, spuse Yugo Amaryl, îți repet că prietenul tău Demerzel are necazuri mari.

Rostise „prietenul“ accentuând foarte ușor cuvântul, cu un dezgust evident.

Hari Seldon îi remarcă acreală, dar preferă să n-o ia în seamă.

— Iar eu îți repet, Yugo, că asta e o absurditate, ripostă el desprinzându-și privirea de tricomputer. De ce-mi irosești timpul insistând? adăugă cu o iritare extrem de vagă.

— Fiindcă sunt de părere că e important.

Amaryl luă loc cu un aer sfidător. Gestul sugera că n-avea să se dea dus cu una, cu două. Era acolo și avea de gând să rămână.

Cu opt ani în urmă, încă mai era termician în Sectorul Dahl – se afla pe nivelul cel mai de jos posibil al ierarhiei sociale. De acolo îl ridicase Seldon, făcându-l matematician și intelectual – ba chiar mai mult decât atât, îl făcuse psihohistoric.

Nu putea uita, nici măcar preț de un singur minut, cine fusese, cine era în prezent și cui îi datora schimbarea. Ceea ce însemna că, dacă, pentru binele lui Hari Seldon, trebuia să-i vorbească aspru, nu se lăsa oprit nici de respectul și de dragostea pe care i le purta, nici de vreun interes legat de propria carieră. Printre multe altele, se simțea dator să dea dovadă de acel gen de asprime.

— Uite ce e, Hari, spuse el despiciând brusc aerul cu mâna stângă, știu că, dintr-un motiv care-mi depășește puterea de

înțelegere, ai o părere extrem de bună despre acest Demerzel, dar eu unul nu ți-o împărtășesc. În afară de tine, toți oamenii pe care-i respect îl detestă. Așa că mie personal puțin îmi pasă ce i se întâmplă, dar, atâta vreme cât am senzația că *ție* îți pasă, nu pot să nu-ți atrag atenția.

Seriozitatea cu care celălalt privea un fapt pentru care lui i se părea inutil să se îngrijoreze îl făcu pe Seldon să zâmbească. Yugo Amaryl îi era drag – mai mult decât drag. Se număra printre cei patru oameni pe care-i cunoscuse în scurtul timp petrecut ca fugar dintr-un sector al Trantorului în altul: Eto Demerzel, Dors Venabili, Yugo Amaryl și Raych. Patru, și de atunci nu mai întâlnise pe nimeni pe măsura lor.

Toți îi erau indispensabili, fiecare în felul lui – Yugo Amaryl pentru ușurința cu care înțelegea principiile psihoistoriei și pentru imaginația cu care explora domenii noi. Era liniștitor să știe că, dacă lui însuși i se întâmpla ceva înainte de punerea la punct a matematicii psihoistoriei – și totul mergea atât de încet, lovindu-se de obstacole cât munții! –, măcar lăsa în urmă o minte capabilă să-i continue cercetările.

— Îmi cer scuze, Yugo. N-am vrut să sugerez nici că mi-am pierdut răbdarea, nici că resping din start ceea ce ții atât de mult să-mi dezvălui. De vină e doar funcția mea; faptul că mă aflu în fruntea unei catedre...

Era rândul lui Amaryl să zâmbească și să-și rețină un chicotit.

— Îmi pare rău, Hari, și știu că n-ar fi trebuit să râd, dar n-ai nicio aptitudine înnăscută care să-ți fie de folos în funcția pe care-o ocupi.

— Știu și eu foarte bine, dar trebuie să învăț. Și să dau impresia că fac ceva inofensiv, și nu există nimic – absolut *nimic* – mai inofensiv decât să conduci Catedra de Matematică a Universității Streeling. Îmi pot umple ziua cu tot felul de îndatoriri lipsite de importanță, astfel încât să nu simtă nimeni nevoia să știe sau să întrebe cum merg cercetările noastre în domeniul psihoistoriei, însă necazul e

că problemele astea fără importanță îmi consumă timpul necesar pentru...

Își roti privirea prin birou, cuprinzând cu ea materialele înregistrate în memoria unor computere al căror cod de acces nu era cunoscut decât de el și de Amaryl; și, chiar dacă ar fi reușit vreun intrus să ajungă la informațiile stocate, nu i-ar fi fost de niciun folos, fiindcă fuseseră cifrate cu ajutorul unor simboluri inventate, de neînțeles pentru oricine altcineva.

— Când o s-ajungi să-nțelegi mai bine care-ți sunt sarcinile, o să poți începe să le delegi și-o să ai mai mult timp.

— Sper, spuse Seldon fără convingere. Însă acum explică-mi ce e atât de important în privința lui Demerzel.

— Simplul fapt că Eto Demerzel, primul ministru al marelui nostru Împărat, e ocupat cu pregătirea unei insurecții.

Seldon se încruntă.

— De ce și-ar dori el așa ceva?

— N-am spus că și-o dorește. Pur și simplu o pregătește – cu bună știință sau nu – cu considerabilul ajutor oferit de unii dintre dușmanii săi politici. Pe mine personal faptul nu mă deranjează, presupun că înțelegi. După părerea mea, în condiții ideale, ar fi o treabă bună să dispară din Palat, de pe Trantor... ba chiar și din Imperiu. Însă, așa cum am mai spus, tu ai o părere extrem de bună despre el și, prin urmare, te avertizez, fiindcă bănuiesc că nu urmărești actualul curs al evenimentelor politice cu toată atenția necesară.

— Am lucruri mai importante de făcut, ripostă Seldon cu blândețe.

— De pildă, psihoistoria. De acord. Dar cum crezi c-o să putem dezvolta cu succes această știință dacă ignorăm evenimentele politice? Vorbesc despre politica din zilele noastre. Acum – *acum* – e momentul în care prezentul devine viitor. Nu ne putem mulțumi să studiem numai trecutul. Știm ce s-a întâmplat în trecut. Însă nu ne putem verifica rezultatele decât comparându-le cu prezentul și cu viitorul apropiat.

— Am impresia că am mai auzit argumentul ăsta, comen-
tă Seldon.

— Și-o să-l mai auzi. Deși mi se pare că e inutil să-ți tot
explic.

Seldon oftă, se lăsa pe spătarul scaunului și se uită la
Amaryl zâmbind. Prietenul său putea fi uneori foarte sâcâ-
tor, dar lua psihoistoria în serios – ceea ce compensa totul.

Amaryl încă mai purta urmele muncii ca termician din
prima tinerețe. Avea umerii lați și constituția robustă a omu-
lui obișnuit cu efortul fizic. Nu-și permisesese să-și lase tru-
pul să-și piardă vigoarea, și bine făcuse, pentru că astfel îl
îndemna pe Seldon să nu cedeze impulsului de a-și petrece
tot timpul așezat la birou. Acesta din urmă nu avea for-
ța fizică brută a dahlitului, dar nu-și pierduse abilitatea de
torsador – deși împlinise de curând patruzeci de ani și nu
putea practica torsada la nesfârșit. Dar, până una-alta, putea
să continue. Grație antrenamentelor zilnice, era încă suplu,
cu picioare și brațe puternice.

— Grija ta pentru Demerzel, reluă Hari, nu poate avea
drept unic motiv prietenia mea cu el. Trebuie să mai existe
și altele.

— Există, și nu sunt un mister. Atâta vreme cât ești prie-
ten cu Demerzel, poziția ta la Universitate e sigură și-ți poți
continua cercetările în domeniul psihoistoriei.

— Ei, vezi? Prin urmare, *chiar* am un motiv să fiu prieten
cu el. Unul care nu-ți depășește puterea de înțelegere.

— Ai un motiv ca să-l *cultivi*. Asta pricep. Dar prietenia
voastră... rămâne de neînțeles pentru mine. Oricum, dacă
Demerzel și-ar pierde puterea, pe lângă impactul pe care
l-ar putea avea de fapt asupra poziției tale, Cleon ar condu-
ce personal Imperiul, accelerându-i declinul. Ne-am putea
trezi în plină anarhie înainte de a deduce toate implicațiile
psihoistoriei, adică înainte de a fi posibil ca știința să salveze
întreaga omenire.

— Înțeleg... Dar, știi, la drept vorbind, eu unul nu cred c-o să punem la punct principiile psihoistoriei în timp util pentru a împiedica Prăbușirea.

— Chiar dacă n-o s-o împiedicăm, am avea măcar șanse să-i diminuăm efectele, nu?

— Poate.

— Atunci e clar. Cu cât vom avea la dispoziție mai mult timp pentru a lucra netulburați, cu atât vom avea mai multe șanse să împiedicăm Prăbușirea sau măcar să-i diminuăm efectele. Privind totul din această perspectivă, salvarea lui Demerzel ar putea fi necesară, indiferent dacă e sau nu pe placul nostru... adică al meu.

— Însă adineauri spuneai că ți-ar plăcea să dispară din Palat, de pe Trantor, ba chiar și din Imperiu.

— Da, dar în condiții ideale, am precizat asta. Și nu avem parte de ele, prin urmare avem nevoie de prim-ministrul nostru, chiar dacă e o unealtă a represiunii și a tiraniei.

— Înțeleg. Dar ce te face să crezi că Imperiul e atât de aproape de dezmembrare, încât pierderea unui prim-ministru îi va cauza prăbușirea?

— Psihoistoria.

— Ai și început s-o folosești pentru predicții? Deocamdată nu i-am ridicat nici măcar eșafodajul. Ce soi de previziuni te poate ajuta să faci?

— Mai există și intuiția, Hari.

— Există *dintotdeauna*. Numai că noi vrem ceva în plus, nu? Vrem să punem la punct un calcul matematic al probabilităților de evoluție într-un anumit sens, în anumite condiții specifice. Dacă intuiția ne-ar putea ghida în mod eficient, de psihoistorie nici n-am mai avea nevoie.

— Nu înseamnă neapărat că una o exclude pe alta, Hari. Vorbesc despre amândouă: despre o combinație, care s-ar putea dovedi mai eficientă decât oricare dintre ele luată separat... cel puțin până când psihoistoria va fi pusă la punct.

— Dacă se va întâmpla vreodată asta, sublinie Seldon. Dar, spune-mi, de unde a apărut pericolul în care se află Demerzel? Ce poate să-i facă rău sau să-l dea jos de la putere? Vorbim cumva despre înlăturarea lui?

— Da, confirmă Amaryl, iar chipul i se întunecă.

— Atunci lămurește-mă. Fie-ți milă de ignoranța mea.

Amaryl se făcu roșu la față.

— Acum ești condescendent, Hari. Ai auzit cu siguranță de Jo-Jo Joranum.

— Firește. Un demagog... Stai, de unde e? De pe Nishaya, nu? O lume de-a dreptul insignifiantă. O planetă a crescătorilor de capre, dacă nu mă-nșel. Fac brânzeturi excelente.

— Exact. Numai că nu e un simplu demagog. Adepții lui alcătuiesc o grupare puternică, iar puterea lor e în creștere. Susține că obiectivele urmărite sunt dreptatea socială și o mai mare implicare politică a poporului.

— Da. Atâta lucru am auzit și eu. Sloganul lui e: „Guvernul aparține poporului.”

— Nu chiar, Hari. Spune altceva: „Guvernul *este* poporul.” Seldon dădu din cap.

— Ei, știi, eu unul sunt simpatizantul acestei idei.

— Și eu. M-aș dedica acestei cauze... dacă Joranum ar vrea într-adevăr s-o pună în practică. Însă nu-l interesează, o folosește doar ca trambulină. Pentru el reprezintă calea, nu scopul. Vrea să scape de Demerzel. Pe urmă îl va manipula cu ușurință pe Cleon. Apoi va prelua tronul și va fi *el* poporul. Chiar tu mi-ai spus că istoria Imperiului abundă de episoade similare, iar în zilele noastre Imperiul este mai șubred și mai instabil decât oricând. Dacă la începuturi o astfel de lovitură n-a reușit decât să-l clatine, acum îl va zdruncina din temelii. Se va confrunța cu haosul unui război civil și nu-și va reveni niciodată, iar noi încă n-avem psihoistoria, ca să ne-nvețe ce trebuie făcut.

— Da, îți înțeleg temerile, dar sunt sigur că nu poate scăpa chiar atât de ușor de Demerzel.

— N-ai idee în ce ritm crește puterea lui Joranum.

— Asta n-are nicio importanță.

Chipul lui Seldon se înnegură, ca măturat de umbra unui gând.

— Mă întreb de ce i-or fi pus părinții lui numele Jo-Jo. Sună întru câțva pueril.

— Nu părinții lui l-au numit așa. De fapt îl cheamă Laskin, un nume extrem de des întâlnit pe Nishaya. Jo-Jo și-a spus el, probabil pornind de la prima silabă a numelui său de familie.

— Ceea ce-l face cu atât mai ridicol, nu crezi?

— Nu, nu cred. Adepții lui strigă „Jo... Jo... Jo... Jo“. Iarăși, și iarăși, și iarăși. Efectul e hipnotic.

— Ei, vom trăi și vom vedea, spuse Seldon schițând un gest care sugera că voia să se întoarcă la tricomputerul lui ca să-și pună la punct, în detaliu, o multisimulare.

— Cum poți rămâne atât de nepăsător? Te asigur că pericolul e iminent.

— Nu, nu e, îl contrazise Seldon cu o răceală de oțel în privire și cu vocea dintr-odată aspră. Nu cunoști toate faptele.

— Ce fapte nu cunosc?

— O să discutăm cu altă ocazie, Yugo. Deocamdată ocupă-te de munca ta și lasă-mă pe mine să-mi fac griji pentru Demerzel și pentru soarta Imperiului.

Amaryl strânse din buze, dar obișnuința de a i se supune lui Seldon era puternică.

— Bine, Hari.

Puternică, dar nu copleșitoare. Se opri în ușă, se răsuci pe călcâie și adăugă:

— Faci o greșeală, Hari.

Seldon zâmbi ușor.

— Nu cred, dar ți-am auzit avertismentul și n-o să-l uit. Totuși, sunt sigur că o să fie bine.

Zâmbetul i se stinse chiar în timp ce Amaryl ieșea... Oare avea să fie într-adevăr bine?